

tőtlenítve. A gyökérdugványok megmaradása biztató volt, a hűtőházban tároltaké 51³/₀-os, a hidroforházban tároltaké 71⁰/₀-os. Ha 1984-től csemetekertünkben évente egymillió gyökeret akarunk elrakni, akkor meg kell oldani a gyökér téli tárolását és feldolgozását. A gyökér darabolását nagyobb teljesítményű körfűrészekkel kell végezni. A dugványozáshoz és vetéshez is gép kell. Így csökkenteni lehet a csemete önköltségi árát is.

Minden, nemesített akáccsemete-neveléssel foglalkozó kert vezetőjének az a célja, hogy egységnyi területen minél több jó minőségű csemetét neveljen, remélem, hogy tudják majd tapasztalataimat hasznosítani.

634.0.685

A NEM TELEPÍTETT MUNKAHELYEK KONCENTRÁLÁSA

DR. CSÖTÖNYI JÓZSEF

A nem telepített munkahelyek koncentrációja sajátos szakmai feladat, kihat a szociális ellátás színvonalára. A koncentráció szükségessége nemcsak gazdasági, technikai, hanem elsősorban fontos szociális kérdés is.

Az erdőgazdálkodásban nem telepített, változó, szabadtéri munkahelyeken folyik a termelés. További jellemzője, hogy sok a munkahely, változatosak a munkakörülmények. Mindezek nehezítik a gépesítést, nem kevésbé a szociális ellátást is. A terepi, a biológiai és egyéb tényezők viszont határt szabnak a koncentráció törekvéseknek. A koncentráció megoldatlansága viszont hátráltatja a nem telepített munkahelyeken a szociális ellátás színvonalas megoldását. Ezek a sajátos körülmények a szociális ellátásban — más szektorokhoz viszonyítva — lényegesen nagyobb terheket rónak az erdőgazdálkodásra.

A koncentráció lényege, előnyei

A nem telepített munkahelyek koncentrációja a 60-as évek elején kezdődött. Az Országos Erdészeti Főigazgatóság 1964-ben irányelvet adott ki az erdőgazdasági munkák koncentrációjára. Az irányelv leszögezte, hogy „mind az erdőültetések, mind a véghasználatok megtervezésénél csak az utóbbi időben indult meg az a törekvés, hogy az évenként előírt munkákat egymáshoz közel eső erdőrészekben végezve, az apró erdőrészeket és a szétszórt munkahelyek hátrányait kiküszöböljék. Az erdőgazdaságok ilyen irányú tevékenységét általában munkahely-koncentrációnak nevezzük.” Az irányelv rámutatott a koncentráció előnyére is. „Az erdőgazdálkodás sajátosságának tekinthető elaprózott termelési tevékenységen belül tehát, a munkahelyek koncentrációjának segítségével mód nyílik a nagyüzemi erdőgazdálkodás előnyeinek érvényesítésére.”

A nem telepített munkahelyek száma, struktúrája

Sorszám	Megnevezés		1979	1980	1982
1.	Nem telepített munkahelyek száma	db	20 452	19 374	17 927
2.	Átlag	db	6 818	6 458	5 975
3.	Erdőművelés	%	52,2	53,6	55,5
4.	Fakitermelés	%	35,1	34,9	37,8
5.	Egyéb erdészeti	%	12,7	11,5	6,7

A jelenlegi helyzet

A nem telepített munkahelyek koncentrálása sajátos tervező-, szervező-feladatot jelent. Az évek óta folyó koncentrálsai munkák ellenére — átlagosan — igen magas a nem telepített munkahelyek száma (1. táblázat). A nem telepített munkahelyeknek több mint a felét az erdőművelési munkák munkahelyei képezik. A nem telepített munkahelyek főbb jellemzőit, ill. mutatóit a 2. táblázat szemlélteti. A munkahelyek koncentrálását a technika fejlődése, közgazdasági és szociális tényezők sürgetik. Figyelemre méltó *Fila József* megállapítása: „...a reálisan megvalósítható szociálpolitikai program érdekében elsősorban a célszerűen szükséges és lehetséges munkahely-koncentrálsát kell végrehajtani, ami alapvetően más irányt szab az igényeknek. A munkahely-koncentráls egyben a termelési folyamatok korszerűsítésének előfeltétele”. (Az Erdő, 1973. 11.)

Erdőtömbök kialakítása

Az erdőtömbök kialakítására *dr. Somkúti* hívta fel a figyelmet 1979. évi jegyzetében. „A koncentráls érdekében az erdészetek legfontosabb éves feladatait célszerű megfelelő kiterjedésű erdőtömbökre előirányozni. Az ilyen koncentráls lehetővé teszi a termelési, üzem- és munkaszervezési, valamint a gépesítési feladatoknak a hagyományosnál magasabb színvonalon való megoldását és a dolgozók szociális ellátását.” A véghasználatok tömbösítésének mutatóit a 3. táblázat tartalmazza.

A munkahely-koncentráls haszna

A nem telepített munkahelyek koncentrálsának — lényegében — hármashaszna van:

— gazdasági (termelékenységnövelés, az 1 m³ kitermelt fára eső élőmunka-

A nem telepített munkahelyek főbb mutatói (1980)

Sorszám	Megnevezés	Nem telepített munkahelyek száma, db	Területe ha	ha/db	Itt dolgozók %
1.	Erdőművelés	8 447	71 954	8,5	33,7
2.	Fakitermelés	8 705	62 083	7,1	40,3
3.	Egyéb erdészeti	2 222	13 179	6,0	26,0
4.	Összesen	19 374	147 416	7,6	100,0
5.	Átlag	6 458	49 138	7,2	—

Véghasználatok tömbösítése

Sorszám	Megnevezés	1980	1981	1982
1.	m ³ /tömb	3360	3588	3731
2.	ha/tömb	13,7	14,4	16,0
3.	erdőrészlet/tömb	2,4	2,7	2,7
4.	koncentráltsági mutató	0,59	0,62	0,62

- ráfordítás csökkenés, munkafegyelem-javulás, jobb munkaidő-kihasználás, hatékonyabb szervezés, irányítás, ellenőrzés stb.),
- technikai (gépesítés, nagy teljesítményű gépek ésszerű kihasználása stb.),
 - szociális (lehetővé vált az itt dolgozókról színvonalasabb szociális gondoskodás megvalósítása, a munkakörülmények javítása stb.).

A jövő útja

A munkahelyek koncentrálása, ill. az erdőrésztetek összevonása közel sem egyszerű feladat. Gondos mérlegelést kíván. Az erdőrésztetek száma ma mintegy 350 ezer. A VI. ötéves terv időszakában a törzskiválasztó, növedékfokozó gyéritések és a véghasználattal érintett erdőrésztetek száma 34 942, az összes erdőrésztlet 9,9⁰/₀-a. Előrelépést minden bizonnyal a *dr. Solymos és Szegedi* által felvetettek jelentenek. „A fatermelési rendszerek kidolgozása és bevezetése során újszerű üzemtervezési feladatokat kell megoldani. Mindenekelőtt ki kell alakítani a termelési terület egységeket, amelyek több erdőrésztlet összevonását... teszik szükségessé. Az adott területen koncentrálni kell az erdőművelési és fahasználati munkát. A koncentráció alapja az éves véghasználati fakitermelés.” Majd leszögezik, hogy a termelési terület egységek határvonalán „célszerűen el lehet helyezni a munkásellátást szolgáló berendezéseket. Ezek összpontosítása csökkenti a költségeket. A megtakarítást a munkásellátás színvonalának emelésére célszerű és kell fordítani. Egyszerűbbé és kedvezőbbé válik a munkásszállítás is.” (Az Erdő, 1980. 5.)

A koncentráció nemcsak a termeléshez kapcsolódó, hanem szociális tevékenység is, mert végső soron a nem telepített munkahelyeken dolgozók munkakörülményeinek javításához járul hozzá. És ez a koncentráció legfontosabb célja és eredménye.

„ÉSSZERŰ ANYAGTAKARÉKOSSÁG MEGVALÓSÍTÁSA”

címmel, 13 kiíró szerv együttesen hirdetett meg országos pályázatot. A pályaművek díjazására mintegy 1 900 000,— Ft áll rendelkezésre (maximális díj 50 000,— Ft, minimális díj 15 000,— Ft), amelyen túlmenően, a kiíró szervek további 940 000,— Ft különdíjat tűztek ki az arra leginkább érdemes pályaművek szerzőinek. A pályázatok beküldési (postára adási) határideje: 1984 május 28. Eredményhirdetésre előreláthatólag 1984. szeptember 20. napjáig kerül sor.

A pályázatok alaki és egyéb feltételeit a részletes pályázati felhívás tartalmazza, amely átvehető az MTESZ szakértői irodán (Budapest, V., Kossuth Lajos tér 6—7.), valamint az MTESZ területi szervezeteinek titkárságain.